

5.19 PRACOVNÍ VYUČOVÁNÍ

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Cílem vyučovacího předmětu Pracovní vyučování je rozvoj manuální zručnosti žáků a vytváření pozitivního vztahu k fyzické práci. V rámci výuky si žáci osvojují základní pracovní dovednosti s nástroji a nářadím, pracují s různými materiály a poznávají jejich vlastnosti, osvojují si pracovní návyky a hygienická a bezpečnostní pravidla při práci.

Předmět je vyučován ve všech ročnících 1. stupně, tj. v 1. až 9. ročníku. Na 1. stupni je povinná časová dotace posílena o 5 hodin z časové disponibilní dotace a dále ve 3., 4. a 5. ročníku může být posílena u vzdělávání žáků v rámci podpůrných opatření o další 6 hodin týdně (2 hodiny týdně v ročníku), jako náhrada vzdělávacího oboru Cizí jazyk. Celková časová dotace tedy činí 10 (+6) hodin týdně. Na 2. stupni je celková povinná časová dotace 3 hodiny, která je realizována 1 hodinu týdně v 7. až 9. ročníku, posílena z disponibilních hodin celkem o 8 hodin, a to 3 hodiny 6. ročníku, po 2 hodinách v 8. a 9. ročníku a 1 hodinu v 7. ročníku. U žáků se 3. a vyšším stupněm podpůrných opatření a Doporučením náhrady vzdělávacího oboru Další cizí jazyk obsahem jiného vzdělávacího oboru je posílena výuka Pracovního vyučování v 7. až 9. ročníku o dalších 6 hodin týdně – 2 hodiny týdně v každém ročníku. Celková časová dotace tedy činí na 2. stupni 11 (+6) hodin týdně.

Učivo je určeno všem žákům, tedy chlapcům i dívkám. V závislosti na aktuálním počtu dívek a chlapců v ročnících je výuka od 4. nebo nejpozději od 5. ročníku rozdělena podle pohlaví, přičemž výuka chlapců je větším dílem zaměřena na práce v dílně a práce pěstitelské s chovatelstvím, výuka dívek na práce v domácnosti a práce pěstitelské s chovatelstvím. V důsledku toho je z celkového počtu hodin u ročníků s dělenou výukou podle pohlaví určena pro chlapce 1 hodina týdně pro celek nazvaný v osnovách „práce v domácnosti“, obdobně pro dívky 1 hodina týdně pro celek nazvaný „dílenské práce“. Výjimku tvoří pouze 6. ročník, v němž vzhledem k nižšímu počtu hodin jsou dívky i chlapci vyučování pouze celkům hlavního zaměření, tj. u dívek „práce v domácnosti“ a „práce pěstitelské s chovatelstvím“, u chlapců „dílenské práce“ a „práce pěstitelské s chovatelstvím“.

Obsah vyučovacího předmětu je převážně určen obsahem vzdělávací oblasti **Člověk a svět práce**, začleněna je významnou měrou i část vzdělávací oblasti **Člověk a zdraví**. V rámci mezipředmětových vztahů je Pracovní vyučování propojeno s řadou předmětů dalších vzdělávacích oblastí, zejména s oblastmi Člověk a společnost, Člověk a příroda, Jazyk a jazyková komunikace.

Předmět je tvořen následujícími tématy vzdělávacích oborů a tematickými okruhy průřezových témat:

- vzdělávací obor **Člověk a svět práce – témata pro 1. stupeň**: Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce, Příprava pokrmů
- vzdělávací obor **Výchova ke zdraví** – Změny v životě člověka a jejich reflexe (dospívání, sexuální dospívání a reprodukční zdraví, péče o dítě), Zdravý způsob života a péče o zdraví (výživa a zdraví, ochrana před nemocemi a úrazy), Podpora zdraví
- vzdělávací obor **Informatika** - práce s aplikacemi a webovými stránkami umožňujícími vyhledat návody pracovních postupů, informací při volbě profesní orientace

- průřezové téma **Osobnostní a sociální výchova** - Rozvoj poznávacích schopností, Kreativita, Komunikace, Sebepoznání a sebepojetí, Spolupráce a soutěživost, Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
- průřezové téma **Environmentální výchova** - Základní podmínky života, Lidské aktivity a problémy životního prostředí, Vztah člověka k prostředí
- průřezové téma **Multikulturní výchova** – Kulturní difference (poznávání vlastního kulturního zakotvení)

Výuka je realizována i v odborných učebnách – cvičné kuchyňce, dílnách. Výuka okruhu péstitelské práce je realizována na školním pozemku.

Výchovné a vzdělávací postupy uplatňované ve vyučovacím předmětu, které směřují k utváření klíčových kompetencí

Kompetence k učení

- předkládáme žákům dostatečné množství informačních zdrojů pro poznávání vlastností materiálů, surovin a jejich použitelnosti
- učíme se žáky orientovat se v základních pojmech, návodech a pracovních postupech
- vedeme žáky k uvědomění si významu vzdělání v kontextu s pracovním uplatněním

Kompetence k řešení problémů

- učíme žáky organizovat svou práci
- předkládáme žákům dostatek námětů k samostatnému uvažování a řešení situací souvisejících s prací v různých pracovních oborech
- snažíme se jít žákům příkladem v dodržování zdravého životního stylu

Kompetence komunikativní

- seznamujeme žáky s přesným významem pojmů ve vztahu k činnostem v rámci pracovního vyučování
- předkládáme žákům jednoduché popisné návody, pomáháme jim těmito materiálem porozumět
- učíme žáky zaznamenávat výsledky své práce, pozorování a podobně

Kompetence sociální a personální

- vedeme žáky k respektování pravidel práce v týmu a ovlivňování kvality společné práce svými pracovními činnostmi, k ohleduplnosti na pracovišti
- při hodnocení vzdělávacích výsledků vyzdvihujeme i dílčí úspěchy, úsilí a snahu, čímž posilujeme sebevědomí žáka
- objasňujeme žákům princip sociální solidarity mezi pracovně aktivními občany a občany zdravotně handicapovanými

Kompetence občanské

- pořádáme besedy s odborníky, které vedou žáky k pochopení významu zdraví
- seznamujeme žáky s důsledky užívání návykových látek
- usilujeme, aby se žáci v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví dokázali chovat podle pokynů kompetentních osob a uplatnili osvojené dovednosti a postupy

Kompetence pracovní

- vedeme žáky k bezpečnému používání nástrojů, vybavení odborných učeben, dodržování vymezených pravidel, adaptaci na změněné nebo nové pracovní podmínky
- vytváříme žákům prostor pro přijímání promyšlených rozhodnutí dalšího vzdělávání a profesní orientaci
- vedeme k osvojení základních pracovních dovedností a návyků

Kompetence digitální

- vedeme žáky k efektivnímu využívání digitálních technologií v souvislosti se světem práce, pracovními činnostmi, výběrem budoucího povolání a vzdělávací dráhy
- motivujeme žáky k využívání digitálních zdrojů k osobnostnímu rozvoji, spolupráci a komunikaci v týmu
- prakticky seznamujeme žáky s možnostmi tvorby vlastního digitálního obsahu při realizaci a prezentaci projektů a (týmových) úkolů
- zařazujeme do výuky práci s aplikacemi a webovými stránkami umožňujícími vyhledat návody pracovních postupů
- vedeme žáky k posouzení různých digitálních zařízení, určování jejich účelu a možnosti využití